Oświadczenie złożone
przez senatora Kazimierza Kleinę
na 50. posiedzeniu Senatu
w dniu 21 stycznia 2026 r.

Oświadczenie skierowane do minister klimatu i środowiska Pauliny Hennig-Kloski

Szanowna Pani Minister!

W związku z wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 9 października 2025 r. o zmianie ustawy o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych oraz niektórych innych ustaw, dotyczących spółdzielni energetycznych, w tym możliwości ich tworzenia przez miasta, zwracam uwagę na istotne problemy prawne i organizacyjne, które w praktyce uniemożliwiają realizację celów tej regulacji.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami miasta uzyskały formalną możliwość zakładania spółdzielni energetycznych oraz ich rejestracji w Urzędzie Regulacji Energetyki. Jednocześnie jednak znaczna część kluczowych regulacji ustawy nie jest obecnie stosowana. Zawieszenie to wynika z konieczności uzyskania pozytywnej decyzji Komisji Europejskiej w zakresie zgodności przewidzianego systemu wsparcia z zasadami pomocy publicznej lub potwierdzenia, że wprowadzone rozwiązania nie stanowią nowej pomocy publicznej. Zawieszenie stosowania przepisów dotyczy w szczególności mechanizmów wsparcia oraz zasad rozliczeń, które stanowią fundament ekonomiczny funkcjonowania spółdzielni energetycznych. Chodzi przede wszystkim o zwolnienia z określonych opłat oraz z części zmiennej opłaty dystrybucyjnej, które łącznie stanowią ok. 30–40% końcowej ceny energii elektrycznej dla odbiorcy, możliwość autobilansowania w ramach spółdzielni, jak również możliwość wprowadzania energii do sieci dystrybucyjnej oraz jej późniejszego odbioru.

To właśnie te rozwiązania tworzą realną zachętę ekonomiczną i sprawiają, że lokalne społeczności energetyczne mają sens biznesowy oraz mogą przyczyniać się do rozwoju energetyki obywatelskiej, samorządowej i rozproszonej. W obecnym stanie prawnym i faktycznym część przepisów uchwalonych w październiku 2025 r. nie obowiązuje, a system wsparcia dla spółdzielni energetycznych pozostaje faktycznie „zamrożony" do czasu wydania decyzji przez Komisję Europejską. Miasta mogą formalnie zakładać spółdzielnie energetyczne, ale Urząd Regulacji Energetyki nie prowadzi jeszcze rejestru spółdzielni energetycznych w miastach, choć – według dostępnych informacji – trwają prace przygotowawcze w tym zakresie.

W praktyce prowadzi to do sytuacji, w której możliwe jest zarejestrowanie spółdzielni energetycznej w Krajowym Rejestrze Sądowym, np. w mieście Łeba, ale nie ma możliwości jej rejestracji w URE. Tymczasem wpis do rejestru URE jest warunkiem koniecznym do zawarcia umowy pomiędzy spółdzielnią energetyczną a spółką obrotu energią elektryczną, np. Energą Obrót. Oznacza to, że mimo formalnego dopuszczenia tworzenia spółdzielni energetycznych w miastach podmioty takie nie są w stanie rozpocząć realnej działalności operacyjnej.

Przedstawiony stan rzeczy powoduje niepewność prawną i organizacyjną po stronie samorządów, które są zainteresowane rozwojem lokalnych społeczności energetycznych, a jednocześnie nie wiedzą, w jakim horyzoncie czasowym możliwe będzie faktyczne uruchomienie tych inicjatyw.

W związku z powyższym zwracam się do pani minister z następującymi pytaniami.

1. Czy znany jest planowany termin uruchomienia przez Urząd Regulacji Energetyki rejestru spółdzielni energetycznych w miastach?

2. Czy po uruchomieniu rejestru w URE możliwa będzie rejestracja spółdzielni energetycznych w miastach nawet przed wejściem w życie pełnego systemu wsparcia, tak aby samorządy mogły przygotować się organizacyjnie i formalnie do ich funkcjonowania?

3. Na jakim etapie znajduje się obecnie proces przygotowania wniosku do Komisji Europejskiej dotyczącego zgodności systemu wsparcia dla spółdzielni energetycznych z zasadami pomocy publicznej?

4. Który organ administracji publicznej odpowiada za przygotowanie tego wniosku oraz jaki jest przewidywany termin jego przekazania do Komisji Europejskiej i uzyskania decyzji?

Kazimierz Kleina